

Б. В. ЛАВРЕНКО,
аспірант НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ДО ПИТАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Статтю присвячено питанню дисциплінарної відповідальності державного службовця. Визначено основні проблеми притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності в трудовій галузі, можливості їх вирішення для розбудови інститутів трудового права на основі принципів верховенства права та законності в інтересах вимог громадськості. Наголошено на необхідності функціонування ефективного механізму притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.

Ключові слова: юридична відповідальність, дисциплінарна відповідальність, державна служба, державний службовець, принципи юридичної відповідальності, інститут держави.

Постановка проблеми. Питання дисциплінарної відповідальності державного службовця розглядалися представниками багатьох галузей юридичної науки, включаючи трудове право. У дослідженнях правознавців висловлено багато цікавих ідей, доведено важливі висновки, узагальнено практичні матеріали. Однак динамічний розвиток чинного законодавства та активне реформування інституту державної служби в Україні сьогодні зумовлюють необхідність вивчення зазначеного питання, урахування законодавчі та правові новели.

У сучасних обставинах потрібен новаторський погляд на теорію дисциплінарної відповідальності державного службовця. Наука трудового права повинна допомогти тому, щоб питання дисциплінарної відповідальності державного службовця були ефективно вирішені. Для цього необхідно розглянути норми права, що регулюють зазначені відносини. А для науковості цього відповідні новели в нормативній базі повинні бути попередньо обґрунтовані в правовій доктрині.

Метою статті є дослідження ряду теоретичних і деяких прикладних питань дисциплінарної відповідальності державного службовця саме в сучасних умовах реформування інституту державної служби в Україні. Виходячи з мети, у роботі повинні бути реалізовані такі завдання: дано визначення поняття дисциплінарної відповідальності державного службовця; досліджено принципи такої відповідальності; розглянуто питання, пов'язані з фактичною підставою дисциплінарної відповідальності державного службовця.

Стан дослідження. Незважаючи на ґрунтовні дослідження, проблеми дисциплінарної відпові-

дальності державного службовця не тільки не втратили своєї актуальності, а ще більш загострилися, що викликає потребу їх подальшого аналізу. Проблемам правового регулювання дисциплінарної відповідальності й дисципліни праці приділяли увагу у своїх роботах багато вчених, зокрема такі як: О. Т. Барабаш, Н. Б. Болотіна, Н. М. Вапнярчук, Л. П. Грузінова, О. С. Іванов, М. І. Іншин, І. В. Лазор, Л. І. Лазор, С. І. Кожушко, О. Д. Новак, С. М. Прилипко, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, О. М. Ярошенко та ін.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до нового Закону України «Про державну службу» [1] державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Державний службовець – це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі дер-

жавної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Для більш повного дослідження питання дисциплінарної відповідальності державного службовця спочатку необхідно звернутися до загальних питань юридичної відповідальності. У загальній теорії права (а сюди, напевно, треба віднести і роботи юристів – фахівців у галузевих науках, коли вони звертаються до загальноюридичних питань) проблема поняття юридичної відповідальності досліджується давно і багатогранно.

Як правильно зазначає С. Ю. Головіна, визначення галузевого терміна повинно базуватися на вихідній дефініції з правових понять. Доповнюючи родове визначення специфічними видовими ознаками, отримуємо галузеве тлумачення терміна [2, с. 78]. У зв'язку з цим наукова дефініція поняття «дисциплінарна відповідальність» державного службовця повинна бути попереджена хоча б коротким аналізом визначення більш загальної категорії юридичної відповідальності.

Існує погляд на юридичну відповідальність в обмеженому її розумінні, при якому метою є покарання правопорушника, а відновлення порушеного права потерпілої сторони залишається поза межами юридичної відповідальності. Такої точки зору дотримувався Б. Т. Базилев, який вважав, що юридична відповідальність – це деліктні відносини, регульовані методом покарання правопорушників. На його думку, заходи відновного характеру виходять за рамки юридичної відповідальності і повинні входити в іншу структуру, що має інші цілі і метод [3, с. 47].

Одна група вчених так чи інакше вважає, що юридична відповідальність є санкцією за правопорушення. Хоча треба визнати, що для з'ясування сутності юридичної відповідальності необхідно перш за все уявити, що ж таке санкція правової норми. Відповідь на поставлене запитання знову ж веде в наукову дискусію. Ряд авторів визначають санкцію як вказівку на міру примусу, яка повинна бути застосована судом або іншим уповноваженим на те органом до порушника згідно з нормативним актом [4, с. 28]. Видається, таке розуміння санкції занадто вузьке в силу того, що санкція не може обмежуватися лише заходами примусу.

Багато правознавців вважають санкцією всі несприятливі наслідки недотримання (порушення) правової норми. Так, В. А. Тархов визнає санкціями і ті правові наслідки, належно встановлені на випадок правопорушення, що не є заходами примусу [5, с. 13].

Обов'язковість виконання і примусовість – не одне і те саме. Несприятливі для того чи іншого суб'єкта наслідки можуть мати обов'язковий, але не завжди примусовий характер. Не можна не зазначити, що визначення санкції як несприятливого правового наслідку за недотримання або порушення норм права піддається критиці через те, що воно є занадто широким і включає правові наслідки, які до санкцій не належать [6, с. 10].

Отже, визначення санкції як юридичного наслідку порушення правової норми, що носить імперативний характер, із зазначенням на несприятливу спрямованість даних наслідків проти правопорушника відповідає своєму призначенню.

Повертаючись до вихідної тези про розуміння юридичної відповідальності, треба підкреслити: застосування конкретної санкції залежить від характеру правопорушення і ряду інших значимих обставин. Якщо вона міститься в праві, то порушення відповідної норми тягне юридичну відповідальність правопорушника. Без вчинення правопорушення, що міститься у правовій нормі, санкція не діятиме.

З цього треба констатувати, що юридична відповідальність пов'язана не просто із санкцією, але і із санкцією в дії. Мається на увазі її застосування до правопорушника. Санкція характеризує в основному статичну функцію права, а юридична відповідальність – її динаміку. Це обов'язково слід урахувати при визначенні поняття «юридична відповідальність», інакше відбувається отождоження розглянутих понять і зникає необхідність у існуванні і визначенні терміна «юридична відповідальність» як самостійного поняття.

Друга група фахівців з деякими незначними розбіжностями між собою виходить із точки зору на сутність юридичної відповідальності як обов'язку правопорушника відповідати за вчинене правопорушення. Наприклад, Л. А. Сироватська мала на увазі обов'язок понести всі наслідки правопорушення, зазначені в санкції правової норми. При цьому обов'язок понести негативні для правопорушника наслідки може бути виконаний і без державного чи іншого примусу. Вона зазначає, що юридична відповідальність настає не з моменту застосування санкції до правопорушника, а з моменту встановлення правопорушення. Адже інакше втрачається можливість у правопорушника на усунення наслідків правопорушення [6, с. 12].

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна визначити дисциплінарну відповідальність державного службовця як особливі правовідносини, в яких реалізується обов'язок державного службовця відповідати за скоєне ним дисциплінарне правопорушення перед особою, правомочною в установленому порядку залучати державного службовця до дисциплі-

нарної відповідальності (а опосередковано – і перед суспільством і державою), і зазнати дії тієї санкції (тих санкцій), яку (які) застосовує до нього встановлений у суворій відповідності до законодавства суб'єкт.

Окремо необхідно зупинитися на питанні принципів дисциплінарної відповідальності державних службовців. Важко переоцінити значимість проблеми принципів права. Адже вони є квінтесенцією права. З приводу їх розуміння йде наукова дискусія, у ході якої висловлені різні точки зору.

Наприклад, Л. Ю. Бугров вважає, що це основоположні судження законодавця про істотне в праві, зумовлені законами розвитку суспільства, прямо закріплені в нормах права або з обов'язковістю виведені з їх змісту [7, с. 55]. І. К. Дмитрієва знаходить, що це вихідні початки і основні положення, що визначають єдність, сутність правового регулювання і загальну спрямованість розвитку даної системи правових норм [8, с. 20]. Є й інші думки з цього питання. Але як би там не було, правознавці зазвичай визнають, що родові ознаки досліджуваного поняття пов'язані з тим, що мова йде про якусь пануючу ідею, що введена в юридичну практику в її нормотворчій та правозастосовній частинах.

З позицій дослідження принципів дисциплінарної відповідальності державного службовця значніший науковий інтерес викликає класифікація принципів права. Принципи права пронизують усі правові норми і мають важливе значення для регулювання суспільних відносин, тому у сфері застосування обов'язково необхідно керуватися ними. Принципи права характеризують не тільки сутність, але і зміст права, весь процес правозастосування, справляючи великий вплив на підготовку нормативно-правових актів.

Наскрізний характер принципів права виражається і в тому, що, застосовуючи і тлумачачи будь-яку норму, необхідно її зміст співвідносити з принципами [9, с. 26]. А. М. Васильєв виділяв принципи права серед правових принципів [10, с. 23]. Серед останніх при такому варіанті суджень могли б бути і принципи юридичної відповідальності.

Аналізуючи наукову літературу, можна прийти до висновку, що під принципами дисциплінарної відповідальності державного службовця слід розуміти основоположні судження законодавця про істотне у відповідальності державного службовця, зумовлені законами розвитку інституту державної служби, прямо закріплені в нормах права або з обов'язковістю виведені з їх змісту.

До принципів дисциплінарної відповідальності державного службовця можна віднести: законність підстави; невідворотність настання; неприпустимість подвоєння; персоніфікацію покладання і регламен-

тованість. До принципів юридичної відповідальності державного службовця слід віднести також принцип справедливості як один з основних принципів права.

Далі доцільно проаналізувати ці принципи дисциплінарної відповідальності державного службовця. Що стосується принципу законності, то в його основу покладено те, що єдиною підставою дисциплінарної відповідальності державного службовця є правопорушення. Це діяння, яке характеризується певною об'єктивною і суб'єктивною стороною, суб'єктом і об'єктом. У разі дисциплінарної відповідальності державного службовця підставою виступає дисциплінарне правопорушення.

Має рацію Н. М. Вапнярчук, яка так характеризує основні ознаки правопорушення: воно може бути тільки діянням – дією або бездіяльністю. Думки, переконання, бажання, настрої, світогляд, соціальні або особисті властивості не є правопорушеннями, а значить, не можуть виступати підставами юридичної відповідальності; ними вважаються тільки вольові дії, тобто ті, що залежать від волі і свідомості учасників і здійснюються ними добровільно. Не можна назвати правопорушенням поведінку, не контрольовану свідомістю або вчинену в ситуації, що позбавляє людину вибору іншого варіанта поведінки, крім протиправного; суб'єкт, який учинив правопорушення, має бути деліктоздатним, тобто за віком і станом психічного здоров'я усвідомлювати характер своїх дій, керувати ними й передбачити їх наслідки. Отже, ними є варіанти поведінки тільки дієздатних людей; малолітніх і душевнохворих закон деліктоздатними не вважає; це юридично каране діяння, за вчинення якого передбачаються певні вид і міра юридичної відповідальності [11, с. 90].

Дисциплінарне правопорушення працівника – це дисциплінарний проступок. У складі аналізованого варіанта правопорушення повинна бути об'єктивна сторона у вигляді протиправного діяння державного службовця; суб'єктивна сторона у вигляді провини державного службовця; суб'єкта – державного службовця; об'єкта – дисциплінарного правопорядку на державній службі. При цьому слід акцентувати увагу, що відповідно до Закону України «Про державну службу» [1] під службовою дисципліною слід розуміти неухильне додержання Присяги державного службовця, сумлінне виконання службових обов'язків та правил внутрішнього службового розпорядку.

К. В. Коваленко справедливо зазначає, що форми вини мають різне юридичне значення. По-перше, форма є об'єктивною межею, що відокремлює припустиму поведінку від караної; по-друге, вона повинна бути для роботодавця або іншого органу правозастосування критерієм диференціації застосовуваної

міри відповідальності; по-третє, вид умислу або необережності може служити важливим критерієм індивідуалізації застосовуваного виду дисциплінарного стягнення [12, с. 78].

Відповідний склад утворює фактичну підставу дисциплінарної відповідальності державного службовця як особливий юридичний факт у трудовому праві. Правовий наслідок настає лише за наявності всіх елементів складу в сукупності.

Другий принцип дисциплінарної відповідальності державного службовця характеризується тим, що вона повинна бути неминучим наслідком будь-якого правопорушення. Невідворотність необхідно розуміти не тільки як реакцію держави на будь-яке правопорушення, а й як невідворотне виконання суб'єктами покладених на них обов'язків [13, с. 193]. Покладання і несення обов'язків має бути невідворотним і забезпеченим державою [14, с. 185]. Відповідальність повинна виникати невідворотно в разі вчинення правопорушення.

У даний час зазначений принцип набуває особливого значення, тому що випадки непритягнення винних осіб до юридичної відповідальності не тільки не рідкісні, але навіть повсякденні. Тим часом безкарність є одним з факторів, що сприяє росту правопорушень у сучасній Україні. Для дотримання принципу невідворотності настання відповідальності потрібно усвідомлення такої необхідності не тільки працівниками правоохоронних органів, а й усіма інституціями громадянського суспільства.

Одним з найважливіших принципів дисциплінарної відповідальності державного службовця є принцип справедливості. На думку М. Б. Мироненко, принцип справедливості проявляється на декількох рівнях. Перший рівень має найбільший ступінь узагальнення і виражається в наступних вимогах: рівність, гуманізм, відповідно правових норм моральним, ієрархії в захисті громадських відносин. Другий рівень змісту принципу справедливості юридичної відповідальності розкривається через принципи законності, невідворотності, індивідуалізації, винності діяння. Відповідальність справедлива, коли вона законна, невідворотна, індивідуалізована і настає за винні дії [15, с. 6].

Встановлення юридичної відповідальності повинно бути справедливим. Загальносоціальність і відповідність правових приписів, юридична рівність і законність – головні складові конституційного принципу справедливості при регулюванні трудових відносин, пов'язаних з притягненням державних службовців до дисциплінарної відповідальності.

Розглянутий принцип повинен проявлятися перш за все в балансі інтересів між роботодавцями і державними службовцями, нівелюванні економічної нерівності між ними за допомогою надання різного

роду гарантій останнім. І, крім того, важливою складовою принципу справедливості в трудовому праві є рівність прав і можливостей державних службовців.

Тепер про принцип персоніфікованості покладання дисциплінарної відповідальності на державного службовця. Цей принцип відповідальності, безумовно, підкреслює особисту відповідальність кожної особи за вчинений нею делікт. Зазначений принцип тісно переплітається з принципом невідворотності настання юридичної відповідальності для кожного державного службовця, який вчинив правопорушення. При цьому для персоніфікації покладання відповідальності на конкретну особу необхідно встановити її провину в скоєнні правопорушення. При неможливості встановити вину відповідальність не може бути персоніфікована і покладена.

І нарешті, про принцип регламентації здійснення дисциплінарної відповідальності державного службовця. Правова регламентація процесу здійснення дисциплінарної відповідальності державного службовця спрямована на впорядкування залучення до юридичної відповідальності, неможливість її здійснення в обхід регламентованої процедури.

Принципи притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності слід відмежовувати від принципів державної служби. До останніх належать принцип верховенства права, тобто забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави; законності, тобто обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; професіоналізму, тобто компетентне, об'єктивне і неупереджене виконання посадових обов'язків, постійне підвищення державним службовцем рівня своєї професійної компетентності, вільне володіння державною мовою і за потреби регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону; патріотизму – відданість та вірне служіння Українському народові; доброчесності – спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень; ефективності – раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики; забезпечення рівного доступу до державної служби – заборона всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження; політичної неупередженості – недопущення впливу політичних поглядів на дії та рі-

шення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків; прозорості – відкритість інформації про діяльність державного службовця; стабільності – призначення державних службовців безстроково, крім випадків, визначених законом, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави та державних органів.

Висновки. Дисципліна праці державного службовця є соціально-економічною категорією. Проблеми дисципліни праці активно вивчаються представниками різних галузей науки, зокрема юридичної, соціологічної, економічної, політичної, а також дискутуються практичними працівниками органів державної влади, судів, прокуратури тощо. А тому питання зміцнення трудової дисципліни і дисциплінарної відповідальності державного службовця

є першочерговими для розбудови та побудови інститутів державної влади в Україні, становлення нових економічних і суспільних відносин.

Слід пам'ятати, що державна служба є ключовим елементом системи державного управління, від ефективного функціонування якого залежать додержання конституційних прав і свобод громадян, послідовний і сталий розвиток країни. Інститут державної служби є комплексним правовим інститутом, державно-службові відносини якого регулюються нормами різних галузей права [16, с. 3]. Саме тому питання притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності є вкрай важливим та актуальним у концепції розбудови інститутів державної служби в Україні. І від того, наскільки ефективним буде інститут дисциплінарної відповідальності в Україні, залежить повсякденне якісне надання адміністративних послуг органами державної влади громадянам України та нерезидентам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – №4. – С. 60. – Ст. 43.
2. Головина С. Ю. Понятийный аппарат трудового права / С. Ю. Головина ; Урал. гос. юрид. акад. – Екатеринбург : УрГЮА, 1997. – 179 с.
3. Базылев Б. Т. Юридическая ответственность (Теоретические вопросы) / Б. Т. Базылев. – Красноярск : Краснояр. гос. ун-т, 1985. – 120 с.
4. Лейст О. Э. Санкции и ответственность по советскому праву (теоретические проблемы) / О. Э. Лейст. – М. : Изд-во МГУ, 1981. – 239 с.
5. Тархов В. А. Ответственность по советскому гражданскому праву / В. А. Тархов. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1973. – 455 с.
6. Сыроватская Л. А. Ответственность за нарушение трудового законодательства / Л. А. Сыроватская. – М. : Юрид. лит., 1990. – 176 с.
7. Бугров Л. Ю. Проблемы свободы труда в трудовом праве : монография / Л. Ю. Бугров. – Пермь : Информ.-правовое агентство Инпеа, 1992. – 236 с.
8. Дмитриева И. К. Основные принципы трудового права : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05 / И. К. Дмитриева. – М., 2004. – 50 с.
9. Дмитриева И. К. Принципы трудового права : монография / И. К. Дмитриева ; Рос. правовая акад. – М. : РПА, 2004. – 332 с.
10. Васильев А. М. О правовых идеях-принципах / А. М. Васильев // Сов. государство и право. – 1975. – №3. – С. 20–26.
11. Вапнярчук Н. М. Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні / Н. М. Вапнярчук. – Х. : Юрайт, 2012. – 312 с.
12. Коваленко К. В. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності працівників органів внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / К. В. Коваленко ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2009. – 207 с.
13. Мироненко М. Б. Принципы юридической ответственности / М. Б. Мироненко ; под ред. Р. Л. Хачатурова ; Волж. ун-т им. В. Н. Татищева. – Тольятти : [б. и.], 2001. – 202 с.
14. Липинский Д. А. Проблемы юридической ответственности : монография / Д. А. Липинский ; Ассоц. «Юрид. центр». – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2003. – 385 с.
15. Мироненко М. Б. Принцип юридической ответственности в системе принципов права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / М. Б. Мироненко ; Самар. гуманитар. акад. – Саратов, 2001. – 239 с.

16. Дисциплінарна відповідальність державних службовців : метод. рекомендації // Головне територіальне управління юстиції у Полтавській області, Гребінківське районне управління юстиції (м. Гребінка). – 2015. – 19 с.

REFERENCES

1. Pro derzhavnu sluzhbu : Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 # 889-VIII [On Civil Service Law of Ukraine of 10.12.2015 number 889-VIII]. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine, 4, 60, 43* [In Ukrainian].
2. Golovina S. Yu. (1997) *Ponyatiynyy apparat trudovogo prava [Conceptual apparatus of labor law]* Ekaterinburg : UrGYuA [In Russian].
3. Bazylev B. T. (1985) *Yuridicheskaya otvetstvennost [Legal liability: theoretical questions]*. Krasnoyarsk : Krasnoyar. gos. un-ta [In Russian].
4. Leyst O. E. (1981) *Sanktsii i otvetstvennost po sovetskomu pravu : (teoret. probl.) [Sanctions and responsibility by the Soviet right: theoretical problems]*. M. : Izd-vo MGU [In Russian].
5. Tarkhov V. A. (1973) *Otvetstvennost po sovetskomu grazhdanskomu pravu [Responsibility for the Soviet civil law]* Saratov : Izd-vo Sarat. un-ta [In Russian].
6. Syrovatskaya. L. A. (1990) *Otvetstvennost za narusheniye trudovogo zakonodatelstva [Responsibility for violation of labor laws]* M. : Yuridicheskaya literatura [In Russian].
7. Bugrov L. Yu. (1992) *Problemy svobody truda v trudovom prave [Freedom of labor issues in labor law]* Perm : Inform.-pravovoye agenstvo Inpea [In Russian].
8. Dmitriyeva I. K. (2004) *Osnovnyye printsipy trudovogo prava [Basic principles of labor law]* *Extended abstract of candidate's thesis*. M. [In Russian].
9. Dmitriyeva I. K. (2004) *Printsipy trudovogo prava [Principles of labor law]* M. : RPA [In Russian].
10. Vasilyev A. M. (1975) *O pravovykh ideyakh-printsipakh [On legal ideas, principles]* *Sov. gosudarstvo i pravo. – the Soviet state and the right, 3, 20–26* [In Russian].
11. Vapniarchuk N. M. (2012) *Teoretyko-prakladni problemy pravovoho rehulivannia dystsyplinarnoi vidpovidalnosti derzhavnykh sluzhbovtziv v Ukraini [Theoretical and applied problems of legal regulation of disciplinary responsibility of civil servants in Ukraine]* Kh. : Yurait [In Ukrainian].
12. Kovalenko K. V. (2009) *Pravove rehulivannia dystsyplinarnoi vidpovidalnosti pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav [Rights disciplinary police officers]* *Candidate's thesis* Kharkivskiy nats. un-t vnutr. sprav. Kh. [In Ukrainian]
13. Mironenko M. B. (2001) *Printsipy yuridicheskoy otvetstvennosti [Principles of legal liability]* (Khachaturova R. L. Ed.) *Volzh. un-t im. V. N. Tatishcheva. Toliatti* [In Russian].
14. Lipinskiy D. A. (2003) *Problemy yuridicheskoy otvetstvennosti [Problems of legal liability]* Assots. «Yurid. tsentr». Sankt-Peterburg : Yurid. tsentr press [In Russian].
15. Mironenko M. B. (2001) *Printsipy yuridicheskoy otvetstvennosti v sisteme printsipov prava [The principle of legal liability in the system of legal principles]*. *Candidate's thesis*. Samarskaya gumanitarnaya akademiya. Saratov.. [In Russian].
16. *Dystsyplinarna vidpovidalnist derzhavnykh sluzhbovtziv : metodychni rekomendatsii [Disciplinary responsibility of civil servants: guidelines]* (2015) *Holovne terytorialne upravlinnia yustytzii u Poltavskii oblasti, Hrebinkivske raionne upravlinni yustytzii (m. Hrebinka)* [In Ukrainian].

Б. В. ЛАВРЕНКО

аспірант НИИ правового обеспечения инновационного развития
НАПрН Украины

К ВОПРОСУ О ДИСЦИПЛИНАРНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО СЛУЖАЩЕГО

Статья посвящена вопросу дисциплинарной ответственности государственного служащего. Определены основные проблемы привлечения государственных служащих к дисциплинарной ответственности в трудовой сфере, возможности их решения для развития институтов трудового права на основе принципов верховенства

права и законности в интересах требований общественности. Отмечена необходимость функционирования эффективного механизма привлечения государственных служащих к дисциплинарной ответственности.

Ключевые слова: юридическая ответственность, дисциплинарная ответственность, государственная служба, государственный служащий, принципы юридической ответственности, институт государства.

B. V. LAVRENKO

PhD Candidate of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework For the Innovative Development of National Academy of Law Science of Ukraine

ON THE ISSUE OF DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF PUBLIC OFFICIALS

Problem setting. The issue of disciplinary responsibility of public official considered by different fields of legal science, including labor law. The studies of lawyers expressed many interesting ideas, brought important findings, and summarized the practical materials. However, the dynamic development of the current legislation and the active reform of the civil service in Ukraine determines the necessity of studying this issue, including the legislative and legal novelty.

Analysis of resent researches and publications. Despite a thorough studying of the issue of disciplinary responsibility of public officials they don't lost its relevance, but even become more acute and need further analysis. The problems of legal regulation of disciplinary responsibility and the labor discipline have been studied by many scientists, among them: O. T. Barabash, N. B. Bolotin, N. M. Vapnyarchuk, L. P. Hruzinov, O. S. Ivanov, M. I. Inshyn, I. V. Lazor, L. I. Lazor, S. I. Kozhushko, O. D. Novak, S. M. Prylypko, N. M. Khutorian, G. I. Chanyshev, O. M. Yaroshenko and others.

Article's main body. The article is devoted to the issue of disciplinary responsibility of public officers. The main problems of bringing of public servants to disciplinary responsibility in the labor field have been defined. Also this article defined the ways of these problems resolving for building the institutions of labor law based on the rule of law and legality. It's emphasized the necessity of effective mechanism for bringing the public officers to the disciplinary responsibility.

Conclusions and prospects for the development. The issue of bringing of public officers to disciplinary responsibility is essential and urgent in the concept of development of civil service in Ukraine. The daily quality administrative services provision by public authorities to citizens of Ukraine and nonresidents depends on effective institute of disciplinary responsibility in Ukraine.

Key words: legal responsibility, disciplinary responsibility, public service, public officer, the principles of legal responsibility, the institution of the state.